

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/upamietnianie/biezaca-dzialalnosc-biu/191454,Pomnik-1-Samodzielnej-Brygady-Spadochronowej-Easton-on-the-Hill-23-wrzesnia.html>
30.04.2024, 22:10

28.09.2023

Pomnik 1. Samodzielnej Brygady Spadochronowej - Easton on the Hill, 23 września

Rock House 1944 - 45
Headquarters of
General Stanisław Sosabowski
1892 - 1967
and the Staff of
1st Independent Polish
Parachute Brigade
7 May 2004

ROCK HOUSE 1944-1945
HEADQUARTERS OF
GENERAL STANISŁAW SOSABOWSKI
1892 - 1967
AND THE STAFF OF
1ST INDEPENDENT POLISH
PARACHUTE BRIGADE
7 MAY 2004

POLISH PARAFED AMBULANCE

Dearest dog

SMOKEY

8 May 43

29 Aug 44

23 września br. Easton on the Hill w hrabstwie Northamptonshire stało się na kilkanaście godzin polską miejscowością. Tego dnia odsłonięto i poświęcono zrekonstruowany pomnik 1. Samodzielnej Brygady Spadochronowej (1941–1947) dowodzonej przez gen. Stanisława Sosabowskiego.

Obchody odbyły się w dniu, w którym przypadała 82. rocznica sformowania polskiej jednostki spadochronowej w Wielkiej Brytanii oraz 79. rocznica wylotu 1. Baonu tej jednostki celem wzięcia udziału w operacji Market Garden, przeprowadzonej w 1944 r. na terenie Holandii.

W uroczystościach wzięli udział również przedstawiciele polskiego korpusu dyplomatycznego, środowisk kombatanckich i instytucji polonijnych: Mateusz Stąsiek – Konsul Generalny RP w Londynie, Michał Mazurek - Konsul Generalny RP w Manchesterze, płk Robert Pawlicki – zastępca polskiego Attaché Obrony Ambasady RP w Londynie, przedstawiciele 6 Brygady Powietrznodesantowej im. gen. bryg. Stanisława Sosabowskiego w Krakowie, The Royal Parachute Regiment, Daniel Abbott Easton on the Hill Community; Tim Nicol Przewodniczący Easton on the Hill Parish Council oraz przedstawiciele Historia – Polscy Spadochroniarze w UK.

Pierwszym punktem programu było złożenie kwiatów pod kamiennym krzyżem poświęconym mieszkańcom Easton poległym w pierwszej i drugiej wojnie światowej. Następnie wszyscy udali się pod polskie upamiętnienie. Pomnik przykryty symbolicznie czaszą spadochronu został odsłonięty przez prof. Halę Sosabowskiego, prawnuka dowódcy Brygady. Delegacji Instytutu przewodniczył Adam Siwek, dyrektor Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa, który wygłosił krótkie przemówienie, a następane w towarzystwie Joanny Dardzińskiej z Archiwum IPN złożył w imieniu Prezesa IPN kwiaty pod pomnikiem polskich spadochroniarzy.

Grupa Rekonstrukcji Historycznej „First to Fight” odtworzyła i zaprezentowała obóz wojskowy z kuchnią, namiotem łączności i punktem medycznym. Rekonstruktorzy zorganizowali pokaz elementów umundurowania, uzbrojenia i wyposażenia polskich spadochroniarzy używane w trakcie operacji Market Garden.

Airborne Assault Museum w Duxford pokazało na swojej ekspozycji proporzec 1. SBS podarowany Polakom na znak braterstwa broni przez brytyjskich spadochroniarzy. Szczególną atrakcją uroczystości był czarny kuc szetlandzki Pegaz – maskotka The Royal Parachute Regiment.

Prof. Hal Sosabowski wygłosił w Village Hall wykład na temat gen. Stanisława Sosabowskiego.

Pracownicy Archiwum IPN przeprowadzili quiz wiedzy historycznej dotyczący gen. Stanisława Sosabowskiego oraz dowodzonej przez niego 1. Samodzielnej Brygady Spadochronowej, w którym wykorzystano i popularyzowano zdjęcia z zasobu archiwalnego IPN. Dla dzieci przegotowano kąpiel zabaw z puzzlami oraz kolorowankami.

Ponadto podczas pikniku zaprezentowano projekty IPN: Archiwum Pełne Pamięci oraz Centrum Udzielania Informacji o Ofiarach II Wojny Światowej.

Popołudniowa część wydarzenia miała charakter pikniku – miejscowy męski chór parafialny wykonał kilka sentymentalnych szlagierów brytyjskich oraz – po polsku! – piosenkę „Hej, sokoły”. Rekonstruktorzy hojnie częstowali gości specjałami z kuchni polowej, znacząco wpływając na umocnienie polsko-brytyjskiej przyjaźni.

Następnego dnia dyrektor Adam Siwek odwiedził polskie miejsca pamięci w pobliskim Stamford: budynek „Rock House”, w którym kwaterował gen. Sosabowski z dowództwem brygady (u zbiegu Casterton Rd i Scotgate); mozaikę z nazwą i mottem brygady przed pomnikiem poległych w wojnach światowych (39 Broad St.); upamiętnienie polskich spadochroniarzy przed budynkiem, w którym stacjonowały służby medyczne brygady (30 St Paul's St.). Przy tym ostatnim obiekcie znajduje się też kamień pamiątkowy poświęcony maskotce 1SBS – psu rasy border collie o imieniu Smokey.

Przypominamy!

Jednostka została sformowana w 1941 r. w Szkocji, gdzie przeszła przeszkolenie wojskowe. Następnie została przerzucona na teren środkowej Anglii: sztab brygady ulokowano w Stamford, a bataliony i kompanie w okolicznych miejscowościach.

W Easton on the Hill stacjonował 1. Batalion polskiej jednostki spadochronowej. Relacje polskich żołnierzy z miejscową społecznością układały się bardzo dobrze, dlatego jeszcze w czasie wojny ufundowała ona pomnik upamiętniający pobyt Polaków na tym terenie.

W 1984 r. z inicjatywy miejscowego radnego i przy wsparciu polskich weteranów odświeżono kopię pomnika w innym, bardziej dostępnym, miejscu Easton on the Hill. Dwa lata temu monument uległ kompletnej degradacji. Inicjatywa odbudowy pomnika podjęta przez członków Grupy Rekonstrukcji Historycznej „First to Fight” uzyskała wsparcie miejscowej społeczności oraz Instytutu Pamięci Narodowej, który ufundował zamontowane na pomniku elementy z brązu: orła wojskowego Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie, polską odznakę spadochronową oraz odznakę 1 SBS noszoną na kołnierzu munduru.

Historię polskiej jednostki spadochronowej można było poznać z infografik historycznych przygotowanych przez IPN. Plansze dostępne są pod adresem: <https://edukacja.ipn.gov.pl/edu/materialy-edukacyjne/infografiki-historyczn/polski-e-sily-zbrojne-po/113369,Najkrotsza-droga-1-Samodzieln-Brygada-Spadochronowa-1941-1947.html>